
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2010:4

Kyrkan och politiken

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2010:76 av Margareta Sandstedt som föreslår att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att inte bedriva politik. Utskottet konstaterar att en kyrka med ambition av verka i världen och ta ett samhällsansvar måste göra ställningstaganden som uppfattas som politiska och föreslår därför Kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:76.

Motionens förslag

Motion 2010:76 av Margareta Sandstedt, En återgång mellan kyrka och stat

Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att återgå till kyrkans bekännelse om åtskillnad mellan kyrka och stat genom att inte bedriva politik. Detta med hänvisning till Israel-frågan som Svenska kyrkan starkt tar ställning i.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionen i Ln 2010:8y. Yttrandet bifogas som *bilaga 1*.

Bakgrund

Nationella nivån har uppdraget att vara kyrkans röst utåt

I Kyrkostyrelsens skrivelse 2010:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2011-2013 beskriver Kyrkostyrelsen under rubriken *Uppdrag* hur man uppfattar och vill beskriva både Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag. Med hänvisning till kyrkoordningen beskrivs målet med kyrkans verksamhet vara *att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas*. I slutet av detta avsnitt i skrivelsen konstateras att den nationella nivån har uppgiften att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt vilket blir en del av bidraget till att kyrkan erbjuder människor evangelium om Jesus Kristus i ord och handling.

Läronämnden skriver i sitt yttrande över motion 2010:76

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti.

2008 års kyrkomöte uttalade att arbetet för rättvis fred i Mellanöstern ska fortsätta

Kyrkomötet behandlade frågan om Svenska kyrkans engagemang för en rättvis fred i Palestina/Israel och i samband med detta kritik mot den politik som förs av Israel. Margareta Sandstedt hade i en motion 2008:61 föreslagit att Kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att inte understödja politiska åtgärder mot Israel. I betänkandet Eu 2008:6 redovisade utskottet både kopplingen mellan kritik mot Israel och antisemitism och Svenska kyrkans arbete i Mellanöstern. Utskottet hänvisar till detta betänkande för en tillbakablick i dessa ämnen.

I sitt betänkande sade Ekumenikutskottet 2008:

Utskottet vill understryka att Svenska kyrkan ska fortsätta att i samarbete med olika organisationer, kyrkor och ekumeniska nätverk arbeta mot olika former av kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter för både israeler och palestinier och för en rättvis fred i Palestina/Israel i linje med de beslut som Kyrkomötet fattat under tidigare år.

Nationella nivån agerade i samband med Gazakrisen 2009

Under vinter och vår 2009 förekom Svenska kyrkans utsända medarbetare regelbundet i Svenska media och beskrev hur angreppet på Gaza utvecklades och påverkade dem som drabbades. Svenska kyrkan protesterade tillsammans med andra partner mot bombningen av en medicinsk klinik som drevs av en lokal ekumenisk partner. Den 4 januari 2009 uttalade sig Biskop Ragnar Persenius, tf utrikeschef Christer Åkesson och den utsände Kjell Jonasson. Bland annat sade biskop Persenius "De urskillningslösa raketattackerna mot civila israeler måste upphöra, men samtidigt måste man nu konstatera att Israels svar på dessa attacker saknar all proportionalitet". Såväl lokala kyrkor som Kyrkornas Världsråd uttalade sig med anledning av det ökande våldsanvändandet i Gaza och dessa uttalanden redovisades också bland annat på Svenska kyrkans webbplats.

Svenska kyrkan var inte engagerad i kampanjen Ship to Gaza men utrikeschefen uttalade sig den 31 maj och tog då "avstånd från det överväld den israeliska militären använt vid bordningen av den humanitära flottiljen". Utrikeschefen krävde i sitt uttalande en oberoende utredning av händelserna.

Många påverkansfrågor är aktuella i verksamhetsplanen 2011–2013

I verksamhetsplanen för Svenska kyrkans påverkansarbete inom det internationella arbetet framgår att huvudfokus i påverkansarbetet åren 2011–2013 är rätten till mat. Arbetet samordas med insamlings- och mobiliseringsarbetet, vilket är ett nytt arbetssätt. Första året är klimatet "underrubrik" i arbetet med rätten till mat, år 2012 blir sociala trygghetssystem och gender huvudfråga och sista året i perioden är det rätten till land som står i fokus.

Konkreta påverkansfrågor i arbetet med rätten till mat rör reformeringen av EU:s jordbrukspolitik, att höja andelen jordbruksbistånd i det svenska biståndet, fortsatt arbete med en ambitiös klimatpolitik som tar hänsyn till fattiga länders intresse, att Sverige bidrar med pengar utöver biståndsramen för fattiga länders

klimatanpassning (så kallad additionell klimatfinansiering) och arbete med att stärka rätten till mat och vatten som mänskliga rättigheter.

Eu 2010:4

Samtidigt planerar man att fortsätta ett påverkansarbete kring demokrati, fred och säkerhet, bland annat med Mellanösternfrågan. Man kommer också att arbeta med påverkan inom hiv/aids, global ekonomi (till exempel skuldavskrivningar) och biståndseffektivitet (bland annat den svenska bistånds- och utvecklingsdebatten).

Utskottets överväganden

En kyrka kan inte avstå från att ta ställning

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2010:76.

I sin motion utvecklar motionären en syn på kyrkans och förkunnelsens roll som att den uteslutande bör vara inriktad på människans andliga tillstånd. Motionären hävdar att yttre förhållanden är politikens uppgift. I förslaget till Kyrkomötesbeslut kallas detta att återgå till kyrkans bekännelse om åtskillnad mellan kyrka och stat. Utskottet menar att en sådan förståelse av tvåregementsläran är orimlig vilket också Läronämndens yttrande påvisar. Kyrkan har att verka i världen och detta måste ha andliga, sociala och politiska dimensioner. Vilket givetvis inte får leda till att Svenska kyrkan uppfattas sträva efter att bli en partipolitisk aktör eller en åsiktsgemenskap.

Ekumenikutskottet delar motionärens strävan att värna det judiska folkets mänskliga rättigheter. Motionens exempel pekar på rätten till personlig säkerhet (art. 3 i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna) som också måste tillerkännas alla som tillhör det judiska folket. Utskottet är övertygat om att denna åsikt är något Svenska kyrkan står enig bakom. Ekumenikutskottet vill också hävda det palestinska folkets rättigheter, till exempel rätten till självbestämmande (art. 1 i FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter) och menar att också detta är ett ställningstagande som kan vara gemensamt för kyrkan.

En kyrka som i sitt påverkansarbete strävar efter att arbeta rättighetsbaserat och använda folkrätten som en av flera viktiga utgångspunkter för sitt samhällsengagemang har alltså en stabil grund att stå på när det gäller den aktuella konflikten. Kyrkomöte och Kyrkostyrelse har sedan länge hävdad att en fredlig lösning måste innebära att Israel tillförsäkras säkerhet inom säkra och erkända gränser och det palestinska folket tillförsäkras självbestämmande i en självständig och livskraftig stat. Kyrkostyrelsen agerar enligt utskottet i enlighet med denna linje.

Ekumenikutskottet är helt enigt om att Svenska kyrkan ska hävda grundläggande värderingar som grundas i kristen tro och att detta ibland måste få politiska konsekvenser. Utskottet påminner om att den syn på tvåregementsläran med absolut åtskillnad mellan kyrka och stat som motionären tycks förespråka inte bara är orimlig utan ibland också blir farlig. I historien har den lett till att företrädare för kyrkan avstått från att kritisera grova kränkningar av människovärdet. Exempelvis förekom detta i samband med andra världskrigets mest fruktansvärda händelser. Kyrkan får aldrig på grund av politiska hänsyn överge samhällsansvaret och avstå från att ge röst åt evangelium och ta ställning i etiska frågor.

I förkunnelse och i diakoni ska kyrkan ha en profetisk roll i värnandet av människovärdet och skapelsens integritet och en sådan roll leder till krav också på politiska grupper och beslutsfattare. Utskottet finner att motionen ska avslås.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekumenikutskottets vägnar

Eva-Maria Munck, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Agneta Brendt, Bengt Åke Gustafsson, Evy Annér, Lina Larhult, Hakon Långström, Marija Kogler Johnsson, Inga Alm, Erik Arthur Egervärn, Eva-Maria Munck, Katarina Wedin, Aleksander Radler, Anders Novak, Tomas Jansson, Terence Hongslo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Göran Karlsson, Solveig Lundström, Ronald Jacobsson, Kristina Lejdström, Gunilla Eldebro, Jenny Delén, Kristina Backe, Ulla Rickardsson, Sofia Rosenqvist, Margit Borgström, Agneta Hyllstam, Kjell Petersson, Jan-Anders Ekelund.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2010:8y

Kyrka och politik

Läronämndens yttrande över motion 2010:76

I ett tidigare yttrande (Ln 2004: 3y) skriver Läronämnden:

Kristen tro uttrycker en helhetssyn, där kropp, själ och ande hör samman. Hela människan ryms i den kristna tron och i ett kristet liv skall såväl kyrkan som den enskilda människan sträva efter att gestalta tro i handling. Därför behövs en dialog mellan erfarenheter och gemensam trostolkning i historia och nutid. Det uppstår ständigt situationer där såväl den enskilde som en församling, ett stift eller en kyrka erfar en skyldighet att visa solidaritet med utsatta människor och deltaga i det offentliga samtalet. Detta ansvar är ofrånkomligt och även om osäkerheten alltid finns där, liksom risken att ta fel, så är det en del av kyrkans uppdrag att i varje tid ge röst åt evangelium och ta ställning i etiska frågor.

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti.

Uppsala den 24 augusti 2010

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Lind, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Hans Stiglund, biskop Lennart Koskinen, biskop Eva Brunne, Kajsa Ahlstrand, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.